

Opgave 1 Burgerwetenschap

Bij deze opgave horen de teksten 1 en 2 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Burgerwetenschap is wetenschap waaraan burgers actief en vrijwillig bijdragen, bijvoorbeeld door vogels te tellen of buurtgenoten te interviewen. In de Vlaamse publicatie *Citizen Science* (2019) beschrijven wetenschapsjournalist Gijssels, bioloog Huyse en socioloog Van Hoyweghen de ontwikkeling van burgerwetenschap. Deze opgave gaat over de veranderende rol van burgers in de wetenschap vanaf de achttiende eeuw en over de hedendaagse populariteit van burgerwetenschap, zoals beschreven door Gijssels, Huyse en Van Hoyweghen.

Gebruik regel 1 tot en met 74 van tekst 1.

Burgers die voor 1833 wetenschap beoefenden beschikten over economisch kapitaal, volgens Gijssels, Huyse en Van Hoyweghen.

- 2p **1** Beredeneer over welke **twee andere** typen kapitaal deze burgers nog meer beschikten. Gebruik in je redenering:
- per type kapitaal de naam en een omschrijving;
 - per type kapitaal informatie uit tekst 1.

Gebruik regel 1 tot en met 74 van tekst 1.

In de ontwikkeling van de wetenschap in de negentiende eeuw is arbeidsdeling te herkennen.

- 2p **2** Leg uit dat in de negentiende eeuw de arbeidsdeling heeft bijgedragen aan sociale ongelijkheid tussen wetenschapsbeoefenaars. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het begrip arbeidsdeling;
 - informatie uit tekst 1 waaruit arbeidsdeling blijkt;
 - een omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid;
 - informatie uit tekst 1 waaruit sociale ongelijkheid blijkt.

Gebruik regel 1 tot en met 74 van tekst 1.

Het eerste gedeelte van tekst 1 beschrijft de ontwikkeling van de wetenschap in de negentiende eeuw. In die ontwikkeling zijn veranderingsprocessen te herkennen.

Democratisering is een veranderingsproces dat de meeste moderne samenlevingen mede heeft vormgegeven.

- 4p **3** Beredeneer met **twee andere** kernconcepten dat in de ontwikkeling van de wetenschap in de negentiende eeuw twee veranderingsprocessen te herkennen zijn. Gebruik in je redenering:
- per kernconcept bij het hoofdconcept verandering de naam en de omschrijving van het gekozen kernconcept;
 - per kernconcept **twee** voorbeelden uit tekst 1 om het veranderingsproces te illustreren.

Gebruik regel 75 tot en met 117 van tekst 1.

Het tweede gedeelte van tekst 1 beschrijft de ontwikkeling van de wetenschap in de tweede helft van de twintigste eeuw. In die ontwikkeling is een veranderingsproces te herkennen.

De kernconcepten voor het beantwoorden van vraag 3 en democratisering zijn veranderingsprocessen die de meeste moderne samenlevingen mede hebben vormgegeven.

- 1p **4** Beredeneer met een **ander** kernconcept dat in de ontwikkeling van wetenschap door burgers in de tweede helft van de twintigste eeuw een veranderingsproces te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- de naam en de omschrijving van een kernconcept bij het hoofdconcept verandering;
 - informatie uit tekst 1 waaruit het gekozen kernconcept blijkt.

*Let op: je mag het kernconcept democratisering én de kernconcepten die je voor vraag 3 gebruikt hebt **niet** gebruiken.*

Gebruik regel 75 tot en met 117 van tekst 1.

Het tweede gedeelte van tekst 1 gaat over de tweede helft van de twintigste eeuw.

- 1p **5** Beredeneer dat een ideologie van de modernisering in die periode heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van wetenschap door burgers. Gebruik in je redenering:
- een omschrijving van het begrip ideologie van de modernisering;
 - informatie uit tekst 1 waaruit deze ideologie blijkt.

Gebruik tekst 2.

Volgens tekst 2 wordt burgerwetenschap tegenwoordig vaak ingezet voor maatschappelijke onderwerpen die burgers zeer belangrijk vinden.

- 1p **6** Leg uit dat in de toename van de inzet van burgerwetenschap democratisering te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept democratisering;
 - informatie uit tekst 2 waaruit democratisering blijkt.

Gebruik tekst 2.

Er zijn drie modellen van politieke besluitvorming. Twee daarvan zijn het barrièremodel en het stromenmodel.

- 3p 7
- a** Leg met het barrièremodel uit dat burgers met het beoefenen van wetenschap de politieke besluitvorming kunnen beïnvloeden. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van een fase uit het barrièremodel;
 - informatie uit tekst 2 om de gekozen fase te illustreren.
- b** Leg met het stromenmodel uit dat burgers met het beoefenen van wetenschap vanuit een van de stromen de politieke besluitvorming kunnen beïnvloeden. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het stromenmodel;
 - een stroom uit het stromenmodel;
 - informatie uit tekst 2 om de gekozen stroom te illustreren.

Opgave 2 De bestrijding van ebola in Congo

Bij deze opgave horen de teksten 3 en 4 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In juli 2018 breekt het ebolavirus uit in het oosten van de Democratische Republiek Congo. De verspreiding van dit dodelijke virus is in te dammen door de bevolking te vaccineren en door besmette patiënten in quarantaine te zetten en te behandelen. Wantrouwen van de bevolking in de overheid en hulpverleners bemoeilijkt echter het tegengaan van de verspreiding van ebola. In 2019 deden onderzoeker Vinck en zijn collega's onderzoek in het door ebola getroffen gebied naar het vertrouwen van burgers in overheidsinstanties. Deze opgave gaat over nationale en internationale politieke problemen bij de bestrijding van het ebolavirus in het oosten van Congo.

Gebruik tekst 3.

Tekst 3 beschrijft het oosten van Congo waar het ebolavirus is uitgebroken.

Er zijn verschillende kenmerken van een fragiele staat.

- 2p 8
- Leg uit welke **twee** kenmerken te herkennen zijn voor de Congolese staat in het oosten van Congo. Gebruik in je uitleg:
- twee kenmerken van een fragiele staat;
 - per kenmerk informatie uit tekst 3 waaruit het gekozen kenmerk blijkt.